

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. **II.**Fylke: **Sør-Trøndelag.**

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: **Singsaas.**Emne: **Ymse Attaatfo'r.**

Bygdelag:

Oppskr. av: **Chr. Lodgaard.**

Gard:

(adresse): **Singsaas**

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Notert etter flere ,som er spurt tilraads.

Røtter.

Røtter er ikke brukt her.

Bregner blom

heller ikke brukt her.

Tang og tare.

Tang og tare finnes ikke i Singsaas, som i grunnen er en fjellbygd, nærmest skogsbygd.

Hestemøkk.

Hestemøkk er mye brukt i Singsaas. Hver eneste hestemøkkloort ble sanket og brukt til hjelpefor til kjerne. Hestene i Gauldalen gikk hele vinteren i streng kjøring. All gaardskjøring ,høy og ved som trengtes paa gaarden, maatte kjøres heim til jul, og saa etter jul ta fatt paa kull- og feriselskjøring, og for aa holde hestene i noenlunde god form, maatte en fore mye med havre, som hesten ikke helt nyttet ut. Det er sikkert at det var mye næringsstoff i gjen i hestemøkk.

Før Rørosbanen ble aapnet 1877 var stor kull-og ~~ferdast~~ ferdakjøring gjennom Singsaas, og kjøringa opp og ned dalen var etter isen paa Gaula vinters tid. Gaarder som laa nære elva bygde store ferdastaller, for ferdahestene, og ingen betalte noe for kvilet. Det var betaling nok naar en fikk hestmøkk til hjelpefo'r.

Paa gaarden Tildran f. eksp. var der i den tid to store ferdastaller, og her kunne settes unda i staller og skjul 40 ~~h~~ hester paa en gang. Det hente ogsaa at det var opp til 60 hester som kvilte paa en gang paa gaarden. De som ikke fikk husrom, ble bundet ved stabbur og andre husvegger, men så ble det igjen hestmøkk og som ble gitt kjyrne.

Hestmøkk har vært brukt som hjelpefo'r i uminnelige tider, og bruken har avtatt etterhvert. Naa er det ingen som bruker den slags til for, men det opplyses, at paa garden Høen i Forbygda er brukt hestmøkk til opp i mot 1930. Denne gaarden var sikkert den eneste som brukte hestmøkk til dyrefor saa sent som opp i 1930.

2-3. Hestmøkk ble hatt i trebøtter og slaatt kokende vann paa, og gitt som sørpe. Undertia ble den blandet med litt lettkornmjøl, eller agner, og saa slaatt kokende vann paa. For aa sette litt smak, kunne en slaa litt såldlake paa sørpa. Det sies med krav paa paalidelighet, (fortalt av Per O. Ålgrind, naa over 50 aar, og som selv har sett dette) at kvinnene pisset en liten skvett i hver bøtte.

Sørpefor.

Sørpefor har aa vært brukt mye i Singsaas. Til sørpefor bruktes utenom hestmøkk, som er nemnt foran, agner,

høyfrø, som ble sopet opp paa høylømmene, hakkels og i nøds-
tilfelle ogsaa råkåløv.

1. Det var den samme framgangsmaaten med denne som
med hestmøkka. En slo bare kokende eller varm vann paa,
og hadde en raad, blandet en sørpa med litt mjøl som var
malt av lettkorn.

2. Sørpa ble brukt varm, og den var serlig gilt til
nybærkjyr, for fjøsa var kall i den tia, og da var det godt
for en nybærku aa faa litt varmt i livet.

4. Rognebær bruktes til grisene.

--7. En slo kokende vann paa potetgras, og ga saa kua
,,Lauen", sammen med potetgrasset. Dyrene var serieles glad
i potetgrasset, serieles paa lauen, som var behandlet paa
denne maaten.

Baade høymo og høyfrø ble brukt til sørpe.

Brennesler - ,,Brennhuttu" var mjølkuforet det,
for de gaardier som hadde det. Det fortelles at paa gaard-
en Vinsnes, fremgaarden, tok en serlig va're paa ,,~~bæ~~
brennhuttu, som vokste langs ,,kongsvegen" i nerheten av
gaarden. Siste økta i slaattaanna fikk slaattefolket utle-
vert hansker, for aa beskytte hendene da de skulle slaa
og hesje brennhuttu, og hver eneste stilk ble tatt.

ogsaa denne ble slaat ~~paa~~ vann paa i trebøtter, og saa
fikk mjølkua baade lauen og stilkene.

Singsaas har ingen adgang til fiskeavfall.